

Ciudades Patrimonio de la Humanidad

Guía didáctica

 Ciudades
Patrimonio
de la Humanidad
ESPAÑA | UNESCO

 Organización
de las Naciones Unidas
para la Educación,
la Ciencia y la Cultura
 Patrimonio Mundial
en España

Ibiza

www.ciudadespatrimonio.org

Guía Didáctica de las Ciudades Patrimonio de la Humanidad.

Depósito Legal: CC - 36 - 2016

Edita: Francisco Palomino ATAKAMA CREATIVIDAD CULTURAL

Documentación: Longina Mª Arroyo Muñoz

Textos: Irene Cardona, Fulgen Valares

Traducción: Rosa Núñez Fernández, Ricardo Manuel Rodrigues Martins

Ilustración y Diseño: María Polán, Marcos Polo, Amanda León

Imprime: Gráficas Romero

¡Hola!, con esta guía que ahora empiezas a leer vas a descubrir una de las 15 ciudades Patrimonio de la Humanidad que tiene España. Sí, Patrimonio de la Humanidad porque la **UNESCO**, una organización internacional formada por todos los países, ha decidido darles este título tan bonito para que todo el mundo sepa que son maravillosas y que entre todos debemos cuidarlas y protegerlas.

Las 15 ciudades que formamos el **Grupo de Ciudades Patrimonio de la Humanidad** nos hemos unido para conservar y difundir estas joyas que nos dejaron nuestros antepasados con la intención de que todo el mundo pueda disfrutarlas en el futuro. Es una gran responsabilidad y nos gusta mucho que los más jóvenes y vuestras familias nos visitéis.

Lee esta guía con atención y déjate llevar por el Hada para descubrir todos los secretos y tesoros que encierra esta ciudad. Seguro que hay muchas cosas que te sorprenderán.

Disfruta con tu visita, cuéntaselo a tus amigos y compañeros del colegio y así nos ayudarás a conservar esta fantástica ciudad, ¡para que luzca así de bonita por mucho tiempo más!

Hola! En aquesta guia que ara comences a llegir descobriràs una de les 15 ciutats Patrimoni de la Humanitat que té Espanya. Sí, Patrimoni de la Humanitat perquè la **UNESCO**, una organització internacional formada per tots els països, ha decidit donar-los aquest títol tan bonic perquè tothom sàpiga que són meravelloses i que entre tots hem de conservar-les i protegir-les.

les 15 ciutats que formem el **Grup de Ciutats Patrimoni de la Humanitat** ens hem unit per conservar i difondre aquesta joia que ens deixaren els nostres avantpassats amb la intenció que tothom en pugui gaudir en el futur. És una gran responsabilitat i ens agrada molt que els més joves i les vostres famílies ens visiteu.

Llegeix aquesta guia amb atenció i deixa't portar per la Fada per a descobrir tots els secrets i tesoros que amaga aquesta ciutat. De ben segur que hi ha moltes coses que et sorprendran.

Gaudí de la visita, explica-ho als teus amics i companys de l'escola i així ens ajudaràs a conservar aquesta magnífica ciutat, perquè llueixi així de bonica durant molt de temps més!

*Hi! With the guide you are about to read, you are going to discover one of the 15 World Heritage Cities in Spain. Yes, World Heritage because **UNESCO**, an international organization which integrates all countries, decided to give them this beautiful title, in order to let everybody know how wonderful they are, and we should protect and preserve them.*

*The 15 cities that compose the **World Heritage Cities Group** have come together to preserve and disseminate these gems left by our ancestors so that all the world can enjoy it in the future. It is a big responsibility and we are really pleased that children and their families visit our cities.*

Read the guide with attention and let yourself be carried by the stones fairy to discover all the secrets and treasures hidden in this city, for sure many things will surprise you.

Have fun during your visit and then share your experience with your friends and schoolmates, by doing this, you will help us to preserve this wonderful city and keep it beautiful for a long, long time!

IBIZA . EL LEGADO DEL MAR

Ibiza. El llegat del mar Ibiza. The sea legacy

El Mediterráneo creó la isla de Ibiza. Luego los hombres la poblaron... ¡Y hoy esconde tesoros que no puedes perderte!

Si te gusta la naturaleza, encontrarás un Edén... Si prefieres la historia, estarás en tu paraíso.

*¿Quieres conocerla?
¡Pues entonces ségueme en esta guía!*

GUÍA DIDÁCTICA DE IBIZA

... un mapa del tesoro

... un viaje en el tiempo

... una brújula para amantes de la aventura

Descubre las Ciudades Patrimonio de la Humanidad de la mano del HADA DE LAS PIEDRAS.

“Viajo ágilmente a través de los siglos y conozco el lenguaje de las piedras.

Ven conmigo a conocer.... Ibiza”.

El Mediterrani va crear l'illa d'Eivissa. Més tard, els homes la van poblar... I, avui, amaga tresors que no et pots perdre!

Si t'agrada la naturalesa, hi trobaràs un edèn... si prefereixes la història, estaràs al paradís.

*La vols conèixer?
Doncs, segueix-me en aquesta guia!*

GUÍA DIDÁCTICA DEL CENTRE HISTÓRIC DE IBIZA

... un mapa del tesor

... un viatge en el temps

... una brúixola per als amants de l'aventura

Descobreix les ciutats Patrimoni de la Humanitat de la mà de la FADA DE LES PEDRES.

“Viajo àgilment a través dels segles i coneix el llenguatge de les pedres.

Acompanya'm a conèixer Ibiza”.

The Mediterranean sea created the island of Ibiza. Then men settled it... and now hides treasures you cannot miss!

If you like nature, you will find an Eden...
If you prefer history, you will be in paradise.

*Interested in knowing more about it?
If yes, follow me through this guide!*

DIDACTIC GUIDE OF IBIZA

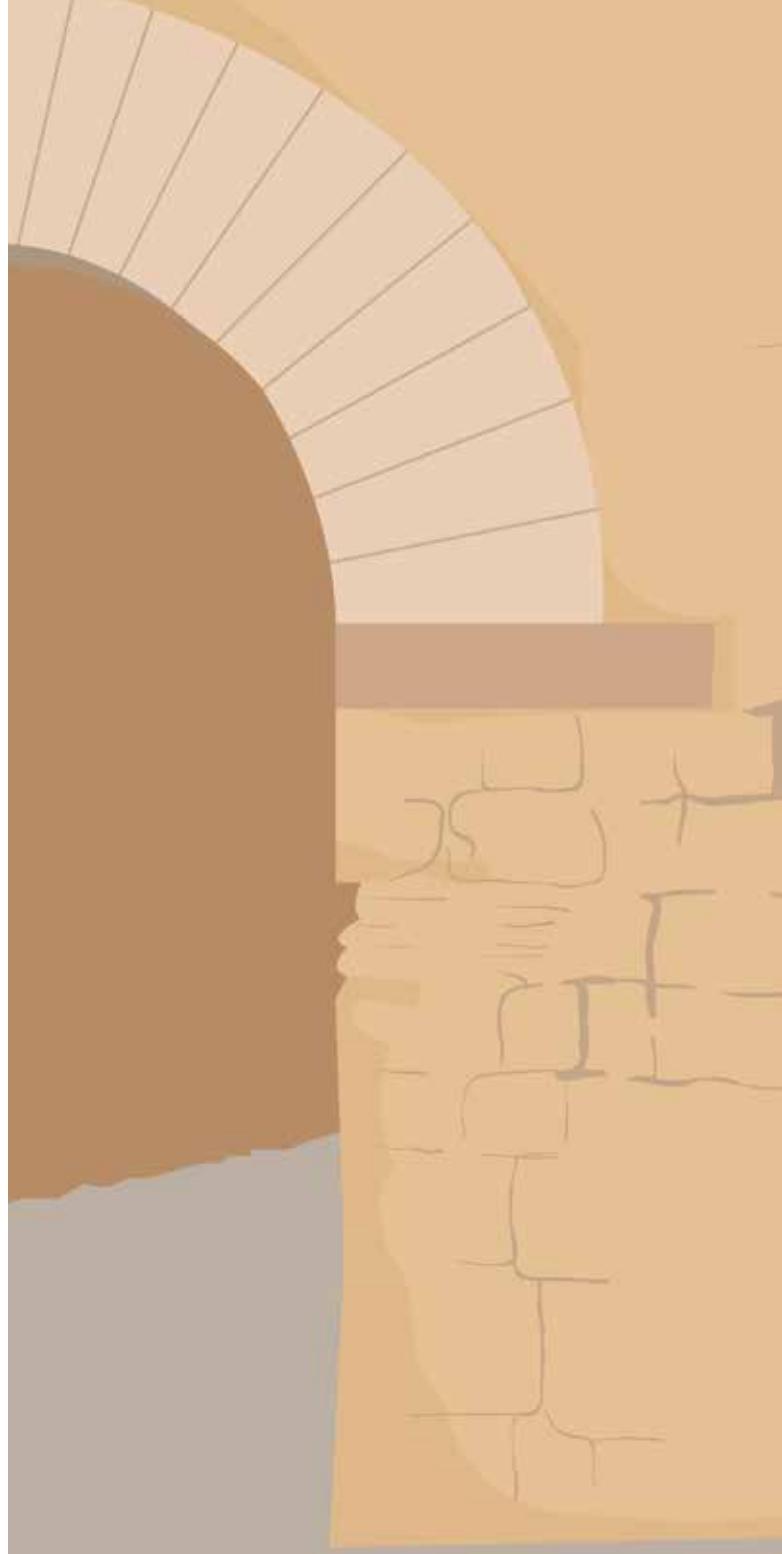
... a treasure map

... a time travel

... a compass for adventure lovers

Discover the World Heritage Cities by the hand of STONES FAIRY.

*"I travel nimbly through the centuries and know the language of the stones
Come with me to discover...Ibiza".*

ANTES DE LA VISITA

Abans de la visita Before the visit

EL TEST: ¿QUÉ SABES DE IBIZA?

Pon a prueba tus conocimientos.

“Yo estoy preparada ¡y tú?”

1. Las islas “Pitiusas” las forman, junto a Ibiza...
  - a. Mallorca, Menorca, y Lanzarote.
  - b. Formentera e islotes adyacentes.
  - c. Diez islas más.
  - d. Treinta y siete islotes.
2. El yacimiento arqueológico de “Sa Caleta” data...
  - a. De finales del siglo VIII a.c.
  - b. De la época romana.
  - c. De la época árabe.
  - d. De la época arqueológica.
3. El gentilicio de Ibiza es...
  - a. Ibiceño o ibiceña.
  - b. Ibizarro o ibizarrá.
  - c. Isloibicense.
  - d. Ibizenco o ibicenca.
4. El “Sofrit Pagès” es...
  - a. El edificio que alberga el Ayuntamiento.
  - b. El nombre del club de fútbol de Ibiza.
  - c. La fiesta más famosa de Ibiza.
  - d. Un plato típico de la isla, de cordero o/y pollo.
5. En Ibiza, “Eivissa” es...
  - a. El nombre que dieron los árabes a la isla.
  - b. Su playa más famosa.
  - c. Su nombre en catalán, siendo oficial junto con el castellano.
  - d. El nombre de la cumbre más alta de la isla.

PROVA: QUE SAPS DE EIVISSA?

Posa a prova els teus coneixements.

Jo estic preparada i tu?

1. L'arxipèlag de les "Pitiüses" el formen, juntament amb Eivissa...
  - a. Mallorca, Menorca i Lanzarote.
  - b. Formentera i illots propers.
  - c. Deu illes més.
  - d. Trenta-set illots.
2. El jaciment arqueològic de "Sa Caleta" data de...
  - a. Finals del segle VIII aC.
  - b. L'època romana.
  - c. L'època àrab.
  - d. L'època arqueològica.
3. El gentilici d'Eivissa és...
  - a. Eivisseny o eivissenya
  - b. Eivissà o eivissana
  - c. Illoeivissenc.
  - d. Eivissenc o eivissenca.
4. El "Sofrit Pagès" és...
  - a. L'edifici que acull l'ajuntament.
  - b. El nom del club de futbol d'Eivissa.
  - c. La festa més famosa d'Eivissa.
  - d. Un plat típic de l'illa, de xai i/o pollastre.
5. A Eivissa, "Ibiza" és...
  - a. El nom que van donar els àrabs a l'illa.
  - b. La seva platja més famosa.
  - c. El seu nom en castellà, oficial juntament amb el català.
  - d. El nom del cim més alt de l'illa.

THE TEST: What do you know about Ibiza?

Test your knowledge.

"I'm ready, are you?"

1. Along with Ibiza, the "Pitiusas" islands are comprised by...
  - a. Majorca, Menorca and Lanzarote.
  - b. Formentera and adjacent islets.
  - c. Ten more islands.
  - d. 37 islets.
2. The archaeological site of "Sa Caleta" dates back to...
  - a. The end of 8th century b.C.
  - b. Roman period.
  - c. Arab period.
  - d. Archaeological period.
3. People and things from Ibiza are:
  - a. Ibiceños or ibiceñas.
  - b. Ibizarros or ibizarras.
  - c. Isoibicenses.
  - d. Ibizencos or ibicencas.
4. The "Sofrit Pagès" is...
  - a. The City council building.
  - b. The name of the Ibiza football club.
  - c. The most famous festival in Ibiza.
  - d. A traditional dish of the island, made of lamb and/or chicken.
5. In Ibiza, "Eivissa" is...
  - a. The name given to the island by the Arabs.
  - b. Its most famous beach.
  - c. Its name in Catalonian, being this one the official language, along with Spanish.
  - d. The name of the highest peak in the island.

SOLUCIONES

1b, 2a, 3d, 4d, 5c.

Si has acertado entre cuatro y cinco, estás preparado para profundizar en tus conocimientos ibicencos.

Si has acertado tres, completarás todo lo que ya sabes.

Si has acertado entre una y dos, ¡ enhorabuena! ¡ Vas a aprender muchísimo acompañándome en esta guía!

SOLUCIONS

1b, 2a, 3d, 4d, 5c.

Si has encertat entre quatre i cinc respostes, ja estàs a punt d'aprofundir en els teus coneixements sobre Eivissa.

Si has encertat tres respostes, completaràs tot això que ja saps.

Si has encertat entre una i dues respostes, enhorabona! Aprendràs moltíssim si m'acompanyes en aquesta guia!

ANSWERS

1b, 2a, 3d, 4d, 5c.

If you have between 4 and 5 correct answers, you are ready for learning even more things.

If you have 3 correct answers, you will complement all the things you already know.

If you have between 1 and 2 correct answers, congratulations! You are going to learn a lot coming with me through this guide!

¡SIGUEME!

Segueix-me Follow me!

LAS ISLAS PITIUSAS

Les illes Pitiüses The Pitiusas islands

Ibiza se encuentra en la Comunidad Autónoma de las Islas Baleares. No es difícil encontrarla... en el Mediterráneo, al sur de Mallorca, al norte de Formentera, a 80 kilómetros de la Península Ibérica...

*¡Seguro que ya la ubicas!...
¡Ahora es el momento de conocerla!*

Eivissa es troba a la comunitat autònoma de les Illes Balears. No és difícil trobar-la... al Mediterrani, al sud de Mallorca, al nord de Formentera i a 80 km de la Península Ibèrica...

*Segur que ja l'has situada!
Ara és el moment de conèixer-la!*

Ibiza is in the Autonomous Community of Balearic Islands. It is not difficult to find it... in the Mediterranean, at the south of Majorca, and north of Formentera, 80 kms far from the Iberian Peninsula...

*Sure you have already found it!...
Now it is the moment to visit it!*

CON NÚMEROS Eivissa en xifres In figures

Aquí viven 140.271 habitantes; mide 41 kilómetros de largo y 15 km de ancho, con una superficie de 572 km cuadrados, y tiene... ¡170 kilómetros de costa!

Aquí hi viuen 140.271 habitants; fa 41 quilòmetres de llarg i 15 d'ample, amb una superfície de 572 km², i té... ¡170 quilòmetres de costa!

There are 140,271 inhabitants in the island, it is 41 kilometres long and 15 km wide, has an area of 572 square kilometres, and... 170 kms of coasts!

LA UNESCO Y EL PATRIMONIO MUNDIAL

La UNESCO i el patrimoni mundial The unesco and the world heritage

Los monumentos, las calles, los edificios antiguos nos hablan de las distintas culturas que los construyeron. Es importante conservarlos para conocer **de dónde venimos** y, de esta manera, comprender mejor **quiénes somos**.

Por este motivo la UNESCO (Organización de las Naciones Unidas para la Educación, la Ciencia y la Cultura) ha decidido catalogar y proteger los lugares de la tierra que tienen un valor cultural o natural excepcional, creando la **Lista de Patrimonio de la Humanidad**.

En el momento de escribir esta guía, en el mundo hay 1031 bienes protegidos. Entre ellos están las Pirámides de Egipto, los Canales de Venecia y la Gran Muralla China.

En España hay 44 bienes declarados Patrimonio Mundial.

Debemos cuidarlos para que las generaciones futuras puedan también disfrutar de ellos y conocer la historia.

Estar en la lista no es la finalidad

Ser Patrimonio de la Humanidad es un privilegio, pero es sobre todo un compromiso permanente.

Patrimonio en peligro

Las guerras, el abandono, los desastres naturales, la urbanización despiadada o el turismo incontrolado han dañado seriamente algunos de estos lugares y monumentos excepcionales. Debemos impedir que esto ocurra.

“Tu colaboración es muy importante”

Els monuments, els carrers i els edificis antics ens parlen de les diferents cultures que els han construït. És important conservar-los per coneixer d'un venim i, d'aquesta manera, entendre millor qui som.

Per aquest motiu la UNESCO (Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura) ha decidit catalogar i protegir els llocs de la terra que tenen un valor cultural o natural excepcional, creant la Llista de Patrimoni de la Humanitat.

En el moment d'escriure aquesta guia, en el món hi ha 1.031 béns protegits, entre els quals hi trobem les piràmides d'Egipte, els canals de Venècia i la Gran Muralla xinesa.

A Espanya hi ha 44 béns declarats Patrimoni Mundial.

Hem de cuidar-los perquè les generacions futures puguin gaudir-ne i coneixer la història.

Estar a la llista no és la finalitat.

És un privilegi formar part del patrimoni de Humanitat però és, sobretot, un compromís permanent.

Patrimoni en perill

Les guerres, l'abandonament, els desastres naturals, la urbanització despietada o el turisme incontrolat han danyat greument alguns d'aquests llocs i monuments excepcionals. Hem d'impedir que això passi.

“La teva col·laboració és molt important!”

CLAVES PARA CONSERVAR EL PATRIMONIO

Claus per a coneixer el patrimoni

Keys to preserve the heritage

The monuments, the streets, the old buildings are testimony of the different cultures that built them. They should be protected to remember our origins and to better understand **who we are**.

For this reason, the UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) has decided to catalogue and protect cultural and natural places of outstanding value in the world, gathering them in **the World Heritage List**.

When this guide was being written there were 1031 protected sites in the world. Among them, the Egyptian Pyramids, the Venice Canals and the Great Wall of China.

There are 44 places declared World Heritage Site by the UNESCO in Spain.

We should take care of these sites to let future generations enjoy them and know their history.

The goal is not to be on the list

Be declared UNESCO World Heritage Site is a privilege but, more than anything else, it is a permanent commitment.

World Heritage in Danger

Some World Heritage Sites have been seriously damaged by wars, abandonment, natural disasters, uncontrolled urbanization or mass tourism. We must prevent this from happening.

"Your collaboration is very important"

PROTEGER protegir protect

Los desperdicios, a la papelera!

Les deixalles, a la paperera!

Rubbish... goes straight to bin!

CUIDAR cuidar care

Respecta los edificios. No los dañes de ninguna manera y no permitas que otras personas los traten mal.

Respecta els edificis. No els malmetis de cap manera i no permetis que els altres els maltractin.

Respect the buildings. Do not let anyone damage them.

CONOCER coneixer get to know

Si conoces su historia, apreciarás mejor su valor.

Si coneixes la història, apreciaràs millor el seu saber.

If you learn more about their history, you will appreciate more their value.

COMPARTIR compartir share

¡Cuentale a tus amigos y amigas lo que has aprendido!

Explica als teus amics i amigues tot el que has après!

Tell your friends what you have learned!

IBIZA . PATRIMONIO MUNDIAL

Eivissa, Patrimoni Mundial
Ibiza World Heritage

La UNESCO declaró el 04 de diciembre de 1999 Patrimonio de la Humanidad la acrópolis de Dalt Vila, las praderas de posidonia oceánica, la necrópolis fenicio-púnica de Puig des Molins y el asentamiento fenicio de sa Caleta.

La UNESCO va declarar el 04 de desembre de 1999 Patrimoni de la Humanitat l'acròpolis de Dalt Vila, les praderies de posidònia oceànica, la necròpolis feniciopúnica del Puig des Molins i l'assentament fenici de sa Caleta.

UNESCO declared World Heritage Site the Dalt Vila acropolis (Eivissa's old town), the prairies of oceanic posidonia (seagrass), the Phoenician-Punic necropolis of Puig des Molins and the Phoenician settlement of sa Caleta, in 4th December, 1999.

LAS RUTAS DEL MEDITERRÁNEO

Les rutes del Mediterrani The routes in the Mediterranean

A finales del siglo VIII a.C., los vientos y las corrientes del mar llevaron a los fenicios hasta las costas de Ibiza. No tardaron en construir su ciudad en una colina sobre el puerto. Y no un puerto cualquiera... ¡el de entonces era más grande que el actual!

En el siglo VI a.C., vendrían los cartagineses, y después romanos, vándalos, árabes, catalanes... ¡Y piratas!

Siglos de luchas, conquistas y rendiciones...

¡Pero Ibiza supo conservar su patrimonio natural y cultural!

A finals del segle VIII aC., els vents i les corrents marítimes van acostar els fenicis fins a la costa d'Eivissa. No van trigar massa temps en construir la seva ciutat en un turó sobre el port. I no en un port qualsevol... el d'aquell temps era més gran que l'actual!

En el segle VI aC., van arribar els cartaginesos i, després, els romans, els vàndals, els àrabs, els catalans... i els pirates!

Segles de lluites, conquestes i rendicions...

Però Eivissa va saber conservar el seu patrimoni natural i cultural!

In the end of the 8th century b.C., winds and sea streams brought the Phoenicians and Carthagians to Ibiza coasts. They rapidly built the first city on a hill, over the port. And that wasn't like any other common port... it was bigger than the current one!

In the 6th century the Carthaginians arrived, then the Romans, Vandals, Arabs, Catalonians and even pirates!

Centuries of fights, conquests and surrenders...

But Ibiza knew how to preserve its natural and cultural heritage!

LA HISTÒRIA DE LEJOS

La història de lluny Old history...

La Ibiza cartaginesa se resistió al empuje del Imperio romano. Después de ser conquistada, en un principio, fue una ciudad federada de Roma y posiblemente como el resto de las Baleares se adscribiría a la Tarraconense. En el año 74 d.C. con el emperador Vespasiano, Ibiza pasó a ser municipio romano: "*Municipius Flavius Ebusus*".

En los siglos V y VI, son los vándalos y bizantinos quienes ocupan Ibiza. Hasta que en el año 902 fue tomada por los árabes. En esta época se originó la construcción de las murallas medievales de la ciudad... Pero los árabes también impulsaron la agricultura creando novedosos sistemas de riego... ¡el agua dulce no es ninguna broma en una isla!

En el año 1235 la isla se incorporó a la Corona de Aragón. Los musulmanes son expulsados. Ibiza se repuebla con cristianos que vinieron de la península, sobre todo de Cataluña. En el año 1276 pasó a formar parte del Reino de Mallorca.

Pero todavía no llegaría la tranquilidad... ¡durante años y años, la ciudad sufrió el asedio de los piratas berberiscos!

L'Eivissa cartaginesa es va resistir a l'empenta de l'imperi Romà. Després de ser conquerida, en un principi, fou una ciutat federada de Roma i, possiblement, com la resta de les Balears, es devia adscriure a Tarraco. L'any 74 dC., amb l'emperador Vespasià, Eivissa va passar a ser municipi romà: "*Municipius Flavius Ebusus*".

En els segles V i VI, són els vànelds i bizantins els que ocupen Eivissa, fins que a l'any 902, els àrabs la conquereixen. En aquesta època va començar la construcció de les muralles medievals de la ciutat... Però els àrabs també van impulsar l'agricultura creant nous sistemes de rec... l'aigua dolça, no és cap broma en una illa!

L'any 1235 l'illa es va annexionar a la Corona d'Aragó. Els musulmans foren expulsats i Eivissa es va tornar a repoblar amb cristians que van venir de la península, principalment de Catalunya. L'any 1276 va passar a formar part del Regne de Mallorca.

Però la tranquil·litat encara no arribaria... durant anys i anys, la ciutat va patir el setge dels pirates barbarescos!

The Carthaginian Ibiza resisted to the Roman Empire power. After being conquered, at the beginning it was a roman federate city and possibly, as the rest of Balearic Islands, would belong to the Tarraco Province. In the year 74 a.C., with the Emperor Vespasiano, Ibiza became a roman municipality: "*Municipius Flavius Ebusus*".

In the 5th and 6th centuries, the Vandals and Byzantines occupied the island, until the year 902, when was conquered by Arabs. The construction of the medieval wall dates back from this period... but Arabs also promoted the agriculture by creating innovative irrigation systems... fresh water is not a joke when it comes to an Island!

In 1235, the island was incorporated in the Aragon Crown. Muslims are expelled and Ibiza was re-populated with Christians brought from the Peninsula, most of them from Catalonia. In 1276 it was integrated in the Majorca Kingdom.

But peace wouldn't come yet... during many years, the city was sieged by Barbary pirates!

I UNA DE TOPONIMIA! Una de topónimia! Let's talk about toponymy!

El nombre de Ibiza es de origen fenicio... ¡Ibosim! Unos lo interpretan como una referencia al dios Bes; otros lo traducen como..."¡Isla de la Fragancia!"... ¡Qué poéticos eran estos fenicios!

El nom d'Eivissa és d'origen fenici... ¡Ibosim! Uns ho interpreten com una referència al déu Bes; altres ho tradueixen com "Illa de la fragància"!... Que poètics que eren aquests fenicis!

The name of Ibiza has a Phoenician origin... Ibosim! Some people think that it is a reference to the Bes god; and others translate it as... Fragrance Island!... Phoenicians were real poets!

... LA HISTÒRIA DE CERCA

... La història de prop ... New history

En la segunda mitad del siglo pasado Ibiza conoció una nueva época de esplendor... ¡Gracias al turismo! Olaadas de viajeros conocieron el inigualable patrimonio natural de la isla, e Ibiza se convirtió en ícono de toda una cultura recién nacida... ¡Los hippies!

Hoy, el turismo es una de sus principales industrias...

¡confiemos en que sus visitantes no olviden su historia y cuiden siempre de ella!

En la segona meitat del segle passat, Eivissa va conèixer una nova època d'esplendor... gràcies al turisme! Onades de viatgers van conèixer l'incomparable patrimoni natural de l'illa i Eivissa es va convertir en una icona de tota una cultura acabada de néixer... els hippies!

Actualment, el turisme és una de les seves principals indústries...

Confiem que els visitants no oblidin la seva història i la cuidin sempre!

In the second half of the last century, Ibiza had a new period of splendour... thanks to the tourism! Many visitors enjoyed the unique natural heritage of the island, and Ibiza became the icon of a new born culture... the hippies!

Today, tourism is one of its main industries...

let's trust visitors don't forget its history and always take care of it!

avinguda

d'Igualada

WALLS

avinguda d'Isidor Macabich

avinguda de Bartó

avinguda d'Espanya

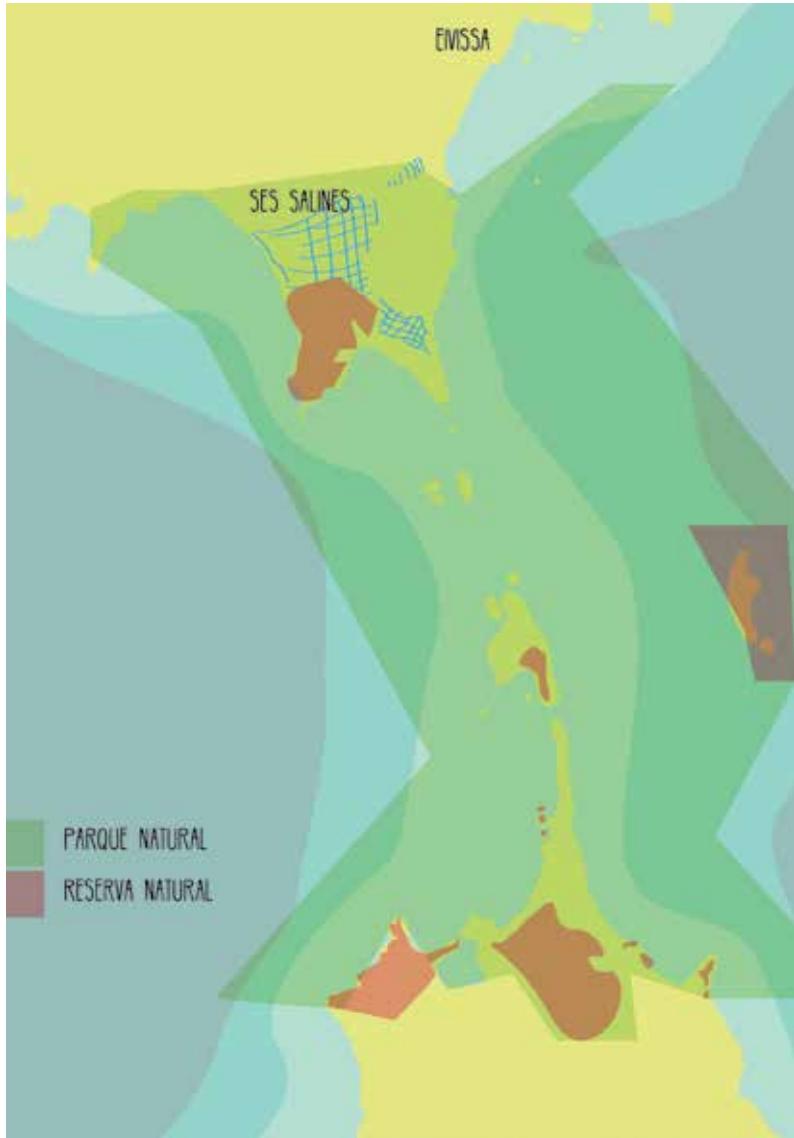
CREADA POR LA NATURALEZA

Creada per la naturalesa... Created by nature...

Ibiza tiene en sus costas todo un tesoro. Cualquier amante de la vida natural encontrará mil rincones en los que disfrutar. Y durante siglos, sus habitantes supieron vivir en ella sin destruir esta herencia. Un ejemplo de ello es...

Les costes d'Eivissa són tot un tesor. Tot amant de la vida natural trobarà mil racons per gaudir i, durant segles, els seus habitants van saber viure-hi sense destruir aquesta herència. Un exemple és...

Ibiza has a valuable treasure in its coasts. Any natural life lover will find places to enjoy. During centuries, its inhabitants knew how to live there without destroying this inheritance. An example of this is...

EL PARQUE NATURAL DE SES SALINES

El Parc Natural de "Ses Salines" "Ses Salines" natural park

La sal en esta salina fue extraída desde la antigüedad...

¡Esas montañas blancas de sal nos miran desde hace veintisiete siglos!

Este parque acoge un ecosistema variadísimo: una vegetación adaptada a la salinidad del terreno en la que crecen "siemprevivas", "sabinas", pinares... un cielo que sobrevuelan... ¡210 especies de aves! Y además, bajo el agua salina, se extienden verdaderas praderas de "posidonia" en la que viven infinidad de especies marinas... ¡Todo un paraíso!

Desde 1995 forma parte de la Reserva Marítima-Terrestre de Ses Salines y es Parque Natural desde 2001.

La sal d'aquesta salina fou extreta des de temps antics...

Aquelles muntanyes blanques de sal ens miren des de fa vint-i-set segles!

Aquest parc acull un ecosistema molt variat: una vegetació adaptada a la salinitat del terreny on hi creixen "semprevives", "savines" i pins, entre d'altres i un cel on hi volen... 210 espècies d'aus! I a més, a sota l'aigua salina, hi ha autèntiques praderies de "posidònia"

on hi viuen una infinitat d'espècies marines... Tot un paradís!

Des del 1995 forma part de la Reserva Marítimo-terrestre de Ses Salines i és Parc Natural des del 2001.

The salt of this salt marsh was extracted since the antiquity...

Those white salt mountains have been looking at us for 27 centuries!

This park has a very varied ecosystem: the vegetation adapted to the salinity of the land where "siemprevivas", "sabinas", pinewoods ... grow, 210 different birds overflying its sky! And, underneath the salt water, the authentic "posidonia" meadows where a number of marine species live... A real Paradise!

Since 1995 it has been part of the Ses Salines Marine & Terrestrial Reserve, being natural park since 2001.

HABITADA DESDE LA ANTIGÜEDAD . . .

...Habitada des de temps immemorials... Inhabited since the Antiquity...

SA CALETA

Sa Caleta Sa Caleta

Los fenicios fundaron el primer poblado al suroeste de la isla. Y hoy podemos leer su huella en este yacimiento arqueológico.

Se trata de los restos de un conjunto de viviendas y almacenes para las mercancías con las que comerciaban. Aquí se han encontrado restos de cerámicas, anzuelos de bronce, telares, molinos... ¡Y restos de una industria metalúrgica! ... ¡Sí que tuvo que tener vida este primer asentamiento!

Els fenicis van fundar el primer poblat al sud-est de l'illa i avui podem llegir la seva empremta en aquest jaciment arqueològic.

Són restes d'un conjunt de vivendes i magatzems per a les mercaderies amb què comerciaven. Aquí s'han trobat restes de ceràmiques, hams de bronze, telers, molins... i restes d'una indústria metal·lúrgica! ..Sí que devia tenir vida aquest primer assentament!

Phoenicians founded the first settlement in the south-east of the island, its traces are still present in this archaeological site.

These are the remains of a set of houses and warehouses for the goods they used to trade.

Here were found remains of ceramics, bronze fish hooks, looms, mills,... and the ruins of a metallurgic industry!... this settlement must have been really active!

PUIG DE MOLINS

Puig de Molins Puig de Molins

Tres pueblos despidieron a sus seres queridos en esta “ciudad de los muertos”. Los fenicios depositaron aquí las cenizas de los suyos, ya que practicaban la incineración. Los cartagineses crearon un tipo de tumba que se conoce con el nombre de hipogeo, tiene una entrada en forma de pozo y el interior es una cámara funeraria excavada en la roca donde depositaban los enterramientos, algunos dentro de sarcófagos. En el puig des Molins puede haber cerca de 3.000 hipogeos. En época romana las entradas de los hipogeos se utilizaron para construir sus tumbas.

Tres pobles van acomiadar els seus éssers estimats en aquesta “ciutat dels morts”. Els fenicis van dipositar-hi les cendres dels seus perquè practicaven la incineració. Els cartaginesos van crear un tipus de tomba que es coneix amb el nom d’hipogeu; té una entrada en forma de pou i l’interior és una cambra funerària excavada a la roca, on hi deixaven els enterraments, alguns a dins de sarcòfags. En el Puig de Molins hi ha gairebé 3.000 hipogeus. En època romana, les entrades dels hipogeus es van fer servir per construir les seves tombes.

Three different communities said goodbye to their loved ones in this “city of the dead”. The Phoenicians left here the ashes of their relati-

ves, because they practiced incineration. The Carthaginians created a sort of tomb whose entrance has a well shape, known as hipogeo: Burial chambers carved on the stone where human remains were placed, some of them inside sarcophagus. There may be around 3,000 hipogeos in the Puig de Molins. In roman times, the hipogeos entrances were used to build tombs.

AVATARES DE LA HISTORIA

Avatars de la historia Setbacks of the history

Casi se pierde para siempre esta necrópolis. Ha sufrido un gran expolio por saqueadores de tumbas... ¡Y otros plantaban árboles en los pozos de acceso a las tumbas!

Lo que hace el no conocer...

Gairebé es perd per sempre aquesta necròpolis. Ha patit un gran espoli per part de saquejadors de tombes... i altres, plantaven arbres als pous d'accés a les tombes! *El què fa no saber les coses!*

The intense spoliation done by the tombs looters almost destroyed this necropolis... and other people planted trees in the well that gave access to the tombs! *Probably they didn't know much about the value of this place.*

A LO LARGO DE LOS SIGLOS . . .

al llarg dels segles... through the centuries...

A través de muchos edificios y construcciones podrás leer la historia de Ibiza.

A través de molts edificis i construccions podràs llegir la història d'Eivissa.

You will be able to read the Ibiza history through the many buildings and constructions present in this city.

■ CON LOS CINCO SENTIDOS Amb els cinc sentits With the five senses ■ ■ ■ ■ ■

- Muchas edificaciones se hicieron sobre las que tuvieron que abandonar los moradores anteriores... Unas huellas borran a las otras con el paso de la historia... *¿sabrás descubrir las culturas que quedaron ocultas?*
- Moltes edificacions es van fer a sobre de les que van haver d'abandonar els habitants anteriors... Unes empremtes van esborrar les altres amb el pas de la història... *sabràs descobrir les cultures que van quedar amagades?*
- Many buildings were built over the ones abandoned by the previous settlers... Some traces were removed by others with the passing of time... *will you know how to discover the traces which were hidden?*

LAS MURALLAS RENACENTISTAS

Les muralles renaixentistes The Renaissance wall

Se comenzaron a construir a mediados del siglo XVI, sobre las murallas árabes. En ellas destaca sus baluartes... el de Sant Jordi, Sant Jaume, Sant Pere... y su Puerta del Mar, ¡que todavía conserva su puente levadizo!

Es van començar a construir a mitjan segle XVI a sobre de les muralles àrabs. En destaquen els seus baluards: els de Sant Jordi, Sant Jaume, Sant Pere... i la seva Porta del Mar, que encara conserva el seu pont llevadís!

This wall started to be built in the middle of the 16th century, over the Arab wall. It is worth to mention its bastions (Sant Jordi, Sant Jaume, Sant Pere...) and its Puerta del Mar (gate of the sea), which still conserves its drawbridge!

CASTILLO DE DALT VILA

El Castell de Dalt Vila Dalt Vila Castle

Tiene su precedente en el alcázar y almudaina, construidos hacia el siglo X-XI en época árabe, edificado sobre la acrópolis de la ciudad fenicio-púnica y romana. Este castillo ha acogido al gobierno de la isla durante toda su historia por lo que ha tenido importantes transformaciones.

Té el seu precedent en l'alcàsser i l'almudaina, construïts cap al segle X-XI, en època àrab, i edificat a sobre de l'acròpoli de la ciutat fenicio-púnica i romana. Aquest castell ha acollit el govern de l'illa durant tota la seva història per la qual cosa ha patit importants transformacions.

Its precedent are the alcazar and almudaina, constructed around 10th and 11th centuries in Arab period, and built over the acropolis of the phoenician- punic and roman city. As this castle has been headquarter of the island government during its whole history, it has experimented important transformations.

CATEDRAL DE SANTA MARÍA DE LAS NIEVES

La Catedral de la Verge de les Neus Santa María de las Nieves

En un edificio que pudo ser una mezquita árabe, se instaló la primera iglesia en el siglo XIII, y sobre ella se construyó una nueva de estilo gótico en el siglo XIV de la que conservamos el ábside y el campanario. En el siglo XVIII tuvo una importante reforma cuando se constituyó como Catedral, que se dedicó a la virgen de Santa María de las Nieves. En su interior, no te puedes perder las vidrieras de estilo gótico que le dan una luz mágica a su altar.

En un edifici que va poder ser una mesquita àrab, es va instal·lar la primera església en el segle XIII i, a sobre seu, se'n va construir una de nova d'estil gòtic en el segle XIV, de la qual encara es conserva l'absis i el campanar. En el segle XVIII es va fer una reforma important quan es va constituir com a catedral, dedicada a la Verge de les Neus. Al seu interior, no et pots perdre les vidrieres d'estil gòtic que li donen una llum màgica a l'altar.

Over an old Arab building, maybe a mosque, the first church was built in the 13th century, and then, again over this church, a new one of classic gothic style was built in the 14th century, from this one we conserve its apse and belfry. In the 18th century it experimented a big change when became cathedral. Inside it, you must see the baroque-style stained glass windows, which give a magic light to the altar.

¡HASTA EL DÍA DE HOY!

Fins el dia d'avui! Until today!

Pero para el ojo del buen investigador de la historia no sólo son interesantes las grandes construcciones... La cultura se mantiene y se construye cada día con la vida de todos los paisanos de cada ciudad. Para conocer Ibiza, para admirar toda la belleza de su vida, has de caminar por sus barrios...

Però per a l'ull del bon investigador de la història, no només són interessants les grans construccions ... La cultura es conserva i es construeix cada dia amb la vida de tots els habitants de la ciutat. Per conèixer Eivissa, per admirar tota la seva bellesa, has de caminar pels seus barris...

But, for a good history researcher, not only big constructions are interesting... culture is built and maintained day after day thanks to the life of the citizens. To know more about Ibiza, to enjoy all the beauty of its life, you have to walk through its neighbourhoods...

BARRIOS DE LA MARINA

Barris de la Marina Navy neighbourhood

Junto a su casco histórico, creció en torno al puerto dibujando un dédalo de calles estrechas. En él vivieron las familias de pescadores, y hoy, buceando en sus tiendas, restaurantes y bares, bulle la unión de las culturas de todos sus visitantes.

Al costat del seu casc històric, va créixer al voltant del port dibuixant un dèdal de carrers estrets. Hi van viure famílies de pescadors i, avui, explorant les seves botigues, restaurants i bars, bull la unió de les cultures de tots els seus visitants.

It grew next to the old town, and around the port, drawing a maze of streets. Fishermen families lived in this neighbourhood. Today, by exploring its shops, restaurants and bars, you can still notice the cultures mixture among all its visitors.

BARRIO DE SA PENYA

Barri de Sa Penya Sa Penya neighbourhood

La blancura de sus casas bajas, las cuestas empinadas, todos los rincones por descubrir, te hablarán de una Ibiza viva y vibrante en este barrio que, antes que tú, recorrieron marinos llegados desde todos los mares.

La blancor de les seves cases baixes, les pujades costerudes, tots els rascous per a descobrir, et parlaran d'una Eivissa viva i vibrant en aquest barri que, abans que tu, van recórrer mariners arribats des de tots els mars.

The whiteness of the low houses, the steep streets and all the corners waiting to be discovered will tell you the history of an alive and vibrant Ibiza in this neighbourhood, which has been enjoyed by sailors from other seas before you.

CORSARIOS! Corsaris! Corsairs!

Paseando por este barrio, en el puerto, encontrarás un obelisco erigido en honor... ¡De los corsarios! ¿Sería éste el barrio de los piratas?

Si passegues per aquest barri, en el port, hi trobaràs un obelisc erigit en honor... dels corsaris! Seria el primer barri dels pirates?

Walking by this neighbourhood, in the port, you will find an obelisk raised to honour... the corsairs! Would it be the pirates' neighbourhood?

I UNA ISLA PARA INVESTIGAR!

Una illa per investigar! An island to research!

Si después de bucear en sus aguas, de recorrer sus parajes, de caminar por las calles de Ibiza quieres conocer más acerca de esta isla, podrás seguir investigando y aprendiendo sobre ella. La ciudad te ofrece muchas oportunidades...

El Centro de Interpretación Madina Yabisa. Instalado en el edificio de la Curia, del siglo XIV, en este centro aprenderás muchísimo de la historia de Ibiza, sobre todo de su época árabe.

El Museo de Arte Contemporáneo. Ibiza no sólo ofrece una visión de los días pasados. Su cultura también apuesta por el presente. Por eso, ya en 1969, abrió sus puertas este museo, uno de los más antiguos de España en esta categoría.

Si després de bussejar en les seves aigües, de recórrer els seus paratges, de caminar pels carrers d'Eivissa, encara vols conèixer més coses d'aquest lloc, podràs seguir investigant i aprenent. La ciutat t'ofereix moltes oportunitats...

El Centre d'Interpretació Madina Yabisa. Instal·lat a l'edifici de la Cúria, del segle XIV, en aquest centre aprendràs moltíssima història d'Eivissa, sobretot de la seva època àrab.

El Museu d'Art Contemporani. Eivissa no només ofereix una visió del passat. La seva cultura també apostà pel present. Per això, ja a l'any 1969 aquest museu, un dels més antics d'Espanya en aquesta categoria, va obrir les seves portes.

If after diving in its waters, exploring its places, walking through its streets you are willing to know even more things about the island of Ibiza, you will be able to keep researching and learning about it. The city offers you many possibilities...

The Madina Yabisa Interpretative Centre. Placed in the building of the Curia, from the 14th century. In this centre you will learn many things about Ibiza history, especially about its Arab period.

The Contemporary Art Museum. Ibiza not only offers a vision from past times, but its culture is also engaged with the present. Because of that, already in 1969, it opened this museum, one of the oldest of this category in Spain.

UN POETA IBICENCO

Un poeta eivissenc An "ibicenco" poet

IDRIS IBN AL-YAMAN AL-SABINI AL-YABISI

¡No, no es un trabalenguas! Éste es el nombre del más célebre poeta que vivió en Ibiza entre los siglos X y XI. Claro, que los amigos le llamaban sólo Al-Sabini.

Sus obras forman parte de la antología de toda la poesía árabe.

Una muestra más de las muchas culturas que viven en Ibiza!

No, no és un embarbussament! Aquest és el nom del poeta més famós que va viure a Eivissa entre els segles X i XI. Els amics, però, li deien només Al-Sabini.

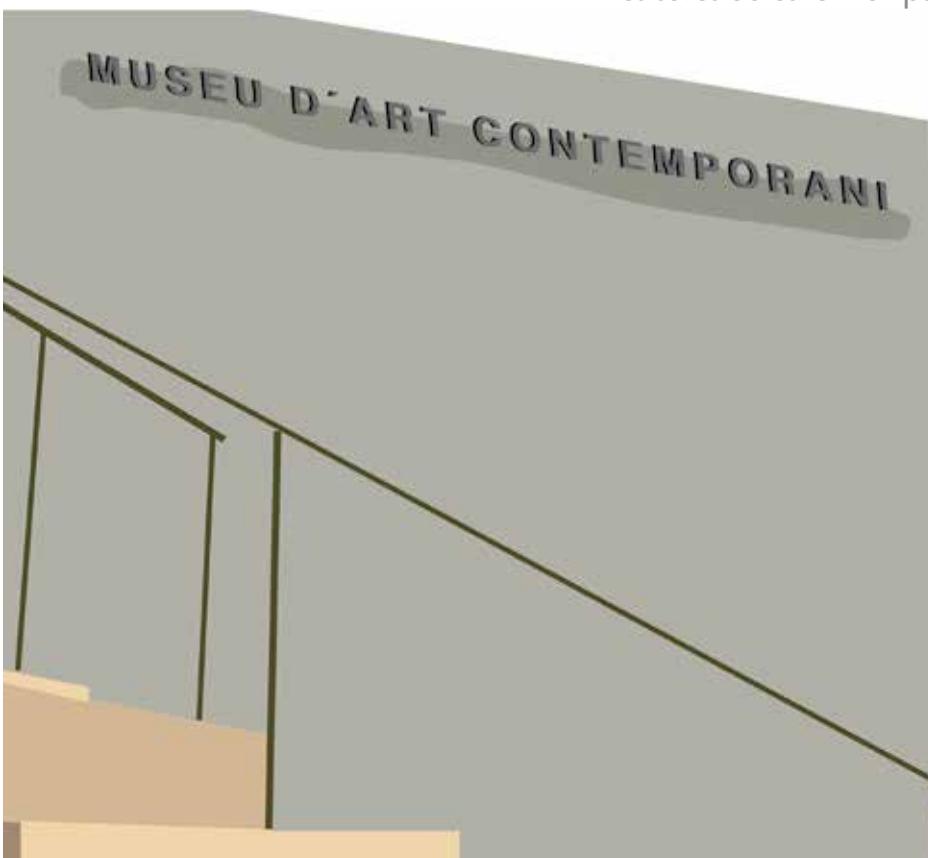
Les seves obres formen part de l'antologia de tota la poesia àrab.

Una mostra més de les moltes cultures que conviuen a Eivissa!

No, it isn't a tongue-twister! This is the name of the most remarkable poet living in Ibiza between 10th and 11th centuries. For sure his friends only said Al-Sabini when they called him.

His works are part of the anthology of the Arab poetry.

Another proof of the numerous cultures present in Ibiza!

TURISMO DE MAR Y CULTURA

Turisme de mar i cultural! Sea and culture tourism!

Como has visto, aunque Ibiza sea conocida, sobre todo, por su turismo de playa y su ambiente festivo, esconde un montón de tesoros por descubrir... ¡No renuncies a tu chapuzón en las olas, pero no te olvides de seguir conociéndola... y cuidando su entorno!

Com ja has vist, encara que Eivissa sigui reconeguda, sobretot, pel seu turisme de platja i el seu ambient festiu, amaga

un munt de tesoros per a descobrir ...
No renunciïs a la teva capbussada al
mar, però no t'oblidis de conèixer-la una
mica més, això sí... cuidant el seu entorn!

As you have seen, although Ibiza is well-known, especially for its sun and beach tourism and its lively environment, it hides lots of treasures waiting to be discovered... don't turn down a swim in the waves, but don't forget to keep visiting all of its places... and taking care of its environment!

PARA ENTENDERNOS

Per entendreus Let's get this straight

Acrópolis: En Grecia y Roma, recinto situado en la parte más alta de la ciudad donde se ubicaban templos y edificios públicos.

Baluarte: Plataformas de forma poligonal que sobresalen de las murallas. Servían para colocar los cañones y así defender la ciudad.

Bizantino: Natural de la antigua ciudad de Bizancio o de su imperio.

Cartaginés: Natural de Cartago, antigua ciudad y reino del norte de África.

Dédalo: Laberinto.

Ecosistema: Comunidad de los seres vivos que se relacionan entre sí en un mismo ambiente.

Fenicio: Natural de Fenicia, país del Asia antigua que se corresponde con el actual Líbano.

Hipogeo: Cámara funeraria excavada en la roca que en la antigüedad se usaba para enterrar los cadáveres.

Metalúrgica: Industria dedicada a la elaboración de metales y aleaciones de éstos.

Mezquita: Templo musulmán.

Necrópolis: Cementerio de gran extensión.

Salina: Mina de sal.

Toponimia: Rama del conocimiento que estudia el origen de los nombres propios de lugar y su significado.

Vándalo: Dicho de una persona, de un pueblo de origen germánico.

Acròpolis: a Grècia i Roma, recinte situat a la part més alta de la ciutat on s'ubicaven temples i edificis públics.

Baluard: plataformes de forma poligonal que sobresurten de les muralles. Servien per a col·locar-hi els canons i defensar així la ciutat.

Bizantí: natural de l'antiga ciutat de Bizanci, o del seu imperi.

Cartaginès: natural de Cartago, antiga ciutat i regne del nord d'Àfrica.

Dèdal: laberint.

Ecosistema: comunitat d'éssers vius que es relacionen entre sí en un mateix ambient.

Fenici: natural de Fenícia, país de l'Àsia antiga que es correspon amb l'actual Líban.

Hipogeu: càmera funerària excavada a la roca que, a l'antiguitat, s'utilitzava per enterrar els cadàvers.

Metal·lúrgica: indústria dedicada a l'elaboració de metalls i aliatges de metalls.

Mesquita: temple musulmà.

Necròpolis: cementiri de gran extensió.

Salina: mina de sal.

Toponímia: branca del coneixement que estudia l'origen i el significat dels noms propis de llocs.

Vàndal: es diu d'una persona, d'un poble d'origen germànic.

Acropolis: In Greece and Rome, area located in the highest part of the city where temples and public buildings were situated.

Bastion: A projecting part with a polygonal shape of a wall. They were used to place cannons and defend the city.

Byzantine: From the ancient city of Byzantium or from its empire.

Carthaginian: From Cartago, ancient city and kingdom of the north of Africa.

Maze: labyrinth.

Ecosystem: A biological community of organisms integrating an environment.

Phoenician: From Phoenicia, country of the ancient Asia which today corresponds with Lebanon.

Hipogeo: Burial chamber carved on the stone that was used to bury bodies.

Metallurgic: industry dedicated to work metals and their alloys.

Mosque: Muslim temple.

Necropolis: Big cemetery.

Salt Marsh: salt mine.

Toponymy: Branch of knowledge which studies the origin of the place names and their meaning.

Vandal: Related to a person, from a Germanic town.

¿Y LA PRÓXIMA? I la propera? and the next one?

Alcalá de Henares

La Universidad y el Recinto Histórico de Alcalá de Henares se declararon Patrimonio Mundial en 1998.

La Universitat i el recinte històric d'Alcalá de Henares foren declarats Patrimoni Mundial l'any 1998.

The University and Historic Precinct of Alcalá de Henares were declared World Heritage in 1998.

Ávila

La Ciudad Vieja de Ávila fue inscrita en la Lista de Patrimonio Mundial en 1985, en 2007 se incorporan a la declaración sus iglesias extramuros.

La ciutat vella d'Àvila fou inscrita a la llista del Patrimoni Mundial l'any 1985 i les seves esglésies extramurs es van afegir a la declaració el 2007.

The Old Town of Ávila was enrolled in the World Heritage List in 1985, in 2007 its extra-muros churches were added to this declaration.

Baeza

El Conjunto Monumental Renacentista de Baeza fue declarado Patrimonio Mundial en el año 2003.

El conjunt monumental renaixentista de la ciutat fou declarat Patrimoni Mundial l'any 2003.

The Renaissance Monumental Ensemble of Baeza was declared World Heritage in the year 2003.

Cáceres

La Ciudad Vieja de Cáceres fue inscrita en la Lista de Patrimonio Mundial en 1986.

La ciutat vella de Cáceres fou inscrita a la llista del Patrimoni Mundial l'any 1986.

The Old Town of Cáceres was enrolled in the World Heritage List in 1986.

Córdoba

En 1984 se inscribe en la Lista de Patrimonio Mundial la Mezquita de Córdoba y en 1994 se amplió la declaración al Centro Histórico de Córdoba. En 2012 La fiesta de los patios de Córdoba fue declarada Patrimonio Cultural Inmaterial de la Humanidad.

La mesquita de Córdoba es va inscriure a la llista del Patrimoni Mundial l'any 1984 i el 1994 s'amplia la declaració al centre històric de Córdova. El Festival dels Patis de Córdova fou declarat Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat l'any 2012.

The Mosque of Córdoba was enrolled in the World Heritage List in 1984 and the declaration was extended to the Historic Centre of Córdoba in 1994. In 2012 The festival of los patios of Córdoba was declared Intangible Cultural Heritage of Humanity.

Cuenca

En 1996 la Ciudad Histórica amurallada de Cuenca fue inscrita en la lista de Patrimonio Mundial.

La ciutat històrica emmurallada de Conca fou inscrita a la llista del Patrimoni Mundial l'any 1996.

In 1996 the Historic Walled Town of Cuenca was enrolled in the World Heritage List.

Ibiza/Eivissa

Ibiza, Biodiversidad y Cultura, se inscribió en la lista de Patrimonio Mundial como un bien mixto en 1999.

Eivissa, Biodiversitat i Cultura, es va inscriure a la llista del Patrimoni Mundial com un bé mixt el 1999.

Ibiza, Biodiversity and Culture was enrolled in the World Heritage List as a mixed site in 1999.

Mérida

El Conjunto Arqueológico de Mérida fue inscrito en la Lista de Patrimonio Mundial en el año 1993.

El conjunt arqueològic de Mèrida fou inscrit a la llista del Patrimoni Mundial l'any 1993.

The Archaeological Ensemble of Mérida was enrolled in the World Heritage List in the year 1993.

Salamanca

La Ciudad Vieja de Salamanca fue inscrita en la Lista de Patrimonio Mundial en 1988.

La ciutat vella de Salamanca fou inscrita a la llista del Patrimoni Mundial el 1988.

The Old Town of Salamanca was enrolled in the World Heritage List in 1988.

San Cristóbal de la Laguna

San Cristóbal de La Laguna fue inscrita en la Lista de Patrimonio Mundial en 1999.

San Cristóbal de la Laguna fou inscrit a la llista del Patrimoni Mundial el 1999.

San Cristóbal de la Laguna was enrolled in the World Heritage List in 1999.

Santiago de Compostela

La Ciudad Vieja de Santiago de Compostela fue inscrita en la Lista de Patrimonio Mundial en 1985.

La ciutat vella de Santiago de Compostela fou inscrita a la llista del Patrimoni Mundial el 1985.

The Old Town of Santiago de Compostela was enrolled in the World Heritage List in 1985.

Segovia

La Ciudad Vieja de Segovia y su Acueducto fueron inscritos en la Lista de Patrimonio Mundial en 1985.

La ciutat vella de Segòvia i el seu aqüeducte foren inscrits a la llista del Patrimoni Mundial el 1985.

The Old Town of Segovia and its Aqueduct was enrolled in the World Heritage List in 1985.

Tarragona

En el año 2000 se inscribe en la Lista de Patrimonio Mundial el Conjunto arqueológico de Tarraco. En 2010 Los "castells" fueron declarados Patrimonio Cultural Inmaterial de la Humanidad.

L'any 2000 el conjunt arqueològic de Tarraco es va inscriure a la llista del Patrimoni Mundial i el 2010 els "castells" foren declarats Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat.

In the year 2000 the Archaeological Ensemble of Tarraco was enrolled in the World Heritage List. In 2010 The "castells" were declared Intangible Cultural Heritage of Humanity.

Toledo

La Ciudad Histórica de Toledo fue inscrita en la Lista de Patrimonio Mundial en 1986.

La ciutat històrica de Toledo fou inscrita a la llista del Patrimoni Mundial el 1986.

The Historic City of Toledo was enrolled in the World Heritage List in 1986.

Úbeda

El Conjunto Monumental Renacentista de Úbeda fue declarado Patrimonio Mundial en el año 2003.

El conjunt monumental renaixentista d'Úbeda fou declarat Patrimoni Mundial l'any 2003.

The Renaissance Monumental Ensemble of Úbeda was declared World Heritage in the year 2003.

Organización
de las Naciones Unidas
para la Educación,
la Ciencia y la Cultura

Patrimonio Mundial
en España

El emblema del Patrimonio Mundial The World Heritage emblem

El cuadro ilustra la creatividad humana, el círculo representa la naturaleza. El emblema es redondo como el mundo y simboliza la protección del Patrimonio.

The square illustrates the human creativity, and the circle represents the nature. The emblem is round as the world and symbolizes the protection of the world heritage.

**Ciudades
Patrimonio
de la Humanidad**
ESPAÑA | UNESCO

SECRETARÍA
DE ESTADO
DE CULTURA

